

**Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden**

## 2667

Vragen van het lid **Taverne** (VVD) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *kiesgerechtigde Nederlanders in het buitenland* (ingezonden 8 mei 2012).

Antwoord van minister **Spies** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 31 mei 2012).

Vraag 1

Kunt u, bij benadering, aangeven hoeveel kiesgerechtigde Nederlanders in het buitenland wonen?

Antwoord 1

Zoals ook is geantwoord op vragen van de VVD bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2010 (Kamerstukken 2009–2010, Aanhangsel 2200) is het precieze aantal Nederlanders dat in het buitenland woont onbekend. Nederlanders die in het buitenland wonen hebben immers geen verplichting om zich bij een Nederlandse autoriteit te registreren waar zijn woonachtig zijn.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2010 hun stem hebben uitgebracht?

Antwoord 2

In de evaluatie van de Tweede Kamerverkiezingen van 2010 (Kamerstukken II, 2010–2011, 31 142, nr 25, bijlage 4) zijn de cijfers opgenomen van het aantal kiezers dat zich vanuit het buitenland heeft geregistreerd en daadwerkelijk aan de verkiezingen heeft deelgenomen. In 2010 hebben zich 46 546 mensen succesvol geregistreerd. Er zijn vervolgens 39 468 stembescheiden verzonden (een deel van de kiezers die zich registreert stemt ofwel via volmacht ofwel alsnog zelf in een stemlokaal in Nederland). In totaal hebben 35 157 kiezers een briefstem uitgebracht.

Vraag 3, 4 en 5

Kunt u aangeven, mede in het licht van uw uitspraken hierover tijdens het algemeen overleg inzake verkiezingsaangelegenheden van 1 februari jl., op welke wijze u bij de Tweede Kamerverkiezingen op 12 september a.s., de opkomst van Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland wilt bevorderen?

Welke rol ziet u weggelegd voor de Nederlandse ambassades en voor werkgevers in het buitenland bij het geven van voorlichting over de wijze waarop Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland bij de komende Tweede Kamerverkiezingen hun stem kunnen uitbrengen? Heeft u contact opgenomen met de minister van Buitenlandse Zaken en de voorzitters van Nederlandse en buitenlandse werkgeversorganisaties om af te spreken hoe zij betrokken zullen worden bij het geven van voorlichting over de wijze waarop Nederlanders in het buitenland bij de komende Tweede Kamerverkiezingen hun stem kunnen uitbrengen? Indien dit niet is gebeurd, bent u dan bereid dit alsnog zo snel mogelijk te doen en de Kamer hierover binnen twee weken nader te informeren?

Antwoord 3, 4 en 5

Het kabinet acht het van belang dat Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland hun stem kunnen uitbrengen en wil dat voor zover redelijkerwijs mogelijk bevorderen.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft er allereerst, in samenwerking met de gemeente Den Haag, de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie en de vertegenwoordigingen van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten voor zorg gedragen dat de registratieformulieren voor kiezers in het buitenland zowel via de website als papieren exemplaren beschikbaar zijn en dat deze zijn verspreid. Op de websites van Den Haag, Rijksoverheid.nl en het ministerie van Buitenlandse Zaken is informatie over het registratieproces geplaatst evenals het registratieformulier. De gemeente Den Haag heeft op 5 mei 2012 via de mail respectievelijk post aan de personen die in de semipermanente registratie (de personen die zich bij de vorige verkiezingen geregistreerd hebben) zijn opgenomen het registratieformulier toegestuurd. Daarbij is vermeld dat men het ingevulde registratieformulier, voorzien van handtekening en kopie paspoort, ingescand via de mail kan terugsturen aan de gemeente Den Haag. Daarnaast is het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties momenteel in overleg met de Rijksvoorlichtingsdienst (verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de voorlichtingscampagnes) een campagne op te zetten voor deze doelgroep. Daarbij zal o.a. gebruik worden gemaakt van de (nieuwe) website [www.verkiezingen2012.nl](http://www.verkiezingen2012.nl) die binnenkort beschikbaar is. In de campagne gericht op registratie van Nederlanders in het buitenland, om te stemmen, zal intensief gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden van het internet. Op Nederlandse websites die veel worden bezocht door Nederlanders uit het buitenland zullen banners en informatie worden geplaatst en de mogelijkheden die sociale media, zoals Facebook bieden, zal gericht worden ingezet. Vrijwel alle ambassades en de Nederlandse vertegenwoordigingen in Aruba, Curaçao en Sint Maarten verstrekken op hun website informatie over het registratieproces en nemen hierover ook actief contact op met Nederlandse verenigingen in hun gebied. Radio Nederland Wereldomroep heeft al aandacht besteed aan het registratieproces op de website. Verder zal contact worden genomen met BVN-tv. Tot slot heeft VNO-NCW zich bereid verklaard via hun netwerk Nederlandse bedrijven met gedetacheerde Nederlanders in het buitenland via de Nieuwsbrief te informeren over het registratieproces met het verzoek dit aan hun aan hun medewerkers te verspreiden. Daarnaast zal een bericht geplaatst worden op de site van VNO-NCW in het «verkiezingsdossier». Aan dit dossier wordt nu door VNO-NCW gewerkt en dit verschijnt binnenkort online.

Vraag 6

Op hoeveel Nederlandse ambassades in het buitenland zullen bij de komende Tweede Kamerverkiezingen zogenaamde briefstembureaus worden ingericht? Bent u van oordeel dat dit aantal ten minste op hetzelfde niveau dient te liggen als bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2010, ook om verwarring bij Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland te voorkomen? Op welke wijze zullen Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland worden geïnformeerd over de al dan niet aanwezigheid van een briefstembureau op de Nederlandse ambassade in het land van hun verblijf?

#### Antwoord 6

In 2010 is besloten om op alle ambassades buiten de EU briefstembureaus in te stellen. De reden hiervoor was dat vanwege feestdagen de periode tussen het verzenden van de stembescheiden en de verkiezingsdatum uitzonderlijk kort was en slechts rond de twintig dagen besloeg. Op de meeste van deze briefstembureaus zijn in 2010 minder dan 50 stemmen geteld en op veel zijn zelfs minder dan 10 stemmen ontvangen. Het stemgeheim van de kiezer kwam hierdoor in sommige gevallen in het gedrang.

Hierom zullen tijdens de komende Tweede Kamerverkiezingen briefstembureaus worden ingericht op de ambassades waar tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2010 50 of meer stemmen zijn uitgebracht. Ook kiezers uit aangrenzende of nabij gelegen landen kunnen hun stem sturen naar deze briefstembureaus waarmee deze een meer regionaal karakter krijgen. Het betreft de volgende 22 ambassades buiten de EU:

Abu Dhabi, Ankara, Bangkok, Brasilia, Caïro, Canberra, Doha, Jakarta, Kuala Lumpur, Moskou, Muscat, Nairobi, New Delhi, Ottawa, Paramaribo, Peking, Pretoria, Singapore, Tel Aviv, Tokio, Washington en Wellington.

Deze informatie is met de kiezers gedeeld via de websites van Buitenlandse Zaken, de Nederlandse vertegenwoordigingen en de registratiesite van de gemeente Den Haag. Daarnaast zal deze informatie via de algemene voorlichtingscampagne en de kanalen die zijn genoemd in het antwoord op vragen 3, 4 en 5 steeds onder de aandacht van de kiezer worden gebracht. Naast het instellen van briefstembureaus wordt ook op andere manieren bevorderd dat zo veel mogelijk Nederlanders in het buitenland een geldige stem kunnen uitbrengen.

De Nederlandse vertegenwoordigingen (behalve uiteraard de ambassades met briefstembureaus) in het buitenland zullen faciliteren bij het tijdig doorzenden van de briefstemmen naar het centrale stembureau in Den Haag. Diplomatieke en/of commerciële koeriersdiensten zullen hiervoor worden ingezet. Daarnaast is het postadres van de ambassades beschikbaar gesteld voor kiezers als veilige weg om de stembescheiden vanuit Nederland te ontvangen. De stembescheiden kunnen daar worden afgehaald door de kiezer of worden vervolgens desgewenst doorgestuurd naar de kiezer. Op alle vertegenwoordigingen zullen rode potloden beschikbaar zijn voor de kiezer die daarom verzoekt.

#### Vraag 7 en 8

Is het waar dat kiezers die in Nederland stemmen, dit kunnen doen met een identiteitsbewijs dat maximaal 5 jaar is verlopen?

Is het waar dat Nederlandse kiesgerechtigden in het buitenland die zich willen registreren hun Nederlanderschap kunnen bewijzen met een verklaring van een Nederlandse ambassade, die niet ouder mag zijn dan drie jaar, of met een kopie van een paspoort dat ten minste geldig moet zijn tot 31 juli 2012? Wat is de reden voor de verschillen in vereisten ten aanzien van de geldigheid van voornoemde documenten en is er hierdoor niet sprake van rechtsongelijkheid?

#### Antwoord 7 en 8

In de Regeling aanwijzing aanvullende documenten identificatieplicht Kieswet (Stcrt. 2010, 7041) is vastgelegd dat kiezers zich op de dag van de stemming in het stemlokaal kunnen identificeren met een identiteitsdocument dat maximaal 5 jaar is verlopen. Deze identificatie dient om vast te stellen dat de kiezer de rechtmatige houder van de stempas is. Deze regeling heeft vooral tot doel om ouderen, die niet meer in het maatschappelijk verkeer participeren en daardoor geen behoefte hebben aan een geldig identiteitsdocument, toch in de gelegenheid te stellen zelf hun stem uit te brengen.

Kiezers buiten Nederland dienen bij registratie blijf te geven van hun Nederlanderschap door een kopie te overleggen van een Nederlands paspoort of identiteitskaart die ten minste geldig is op 31 juli 2012 dan wel een verklaring omtrent het bezit van Nederlanderschap die op dat moment niet ouder is dan 3 jaar. Dit is het moment waarop de kiesgerechtigheid, in casu het Nederlanderschap wordt bepaald. Het toestaan van een maximaal vijf jaar verlopen document zou betekenen dat er een (groter) risico bestaat dat de persoon die om registratie vraagt, niet langer Nederlander, en dus niet kiesgerechtigd is.

Er is derhalve sprake van een gerechtvaardigd verschil omdat de documenten worden gebruikt voor een ander doel. Ik verwijs hierbij overigens ook naar het antwoord dat mijn ambtsvoorganger in 2010 heeft gegeven op een vergelijkbare vraag van de VVD (Kamerstukken 2009–2010, Aangangsels, 2369). Voor personen die, om hun moverende redenen geen Nederlands paspoort of identiteitskaart willen aanvragen bestaat de mogelijkheid om een bewijs van Nederlanderschap te vragen bij onder meer Nederlandse ambassades of consulaten. Gezien de beperkte functie van dit document kan men dit slechts gedurende een periode van maximaal 3 jaar gebruiken om het Nederlanderschap aan te tonen. Aangezien paspoorten en identiteitskaarten ook een functie als reisdocument hebben, is ook hier geen sprake van rechtsongelijkheid.

#### Vraag 9

Is het waar dat het terugsturen van de voor registratie als kiezer noodzakelijke bescheiden ook elektronisch kan geschieden? Indien dit waar is, is dan voor de hier genoemde wijze van retourneren niet een wijziging van de Kieswet noodzakelijk? Indien dit een juiste aanname is, bestaat dan niet het risico dat stemmen die worden uitgebracht door Nederlanders die zich via deze weg hebben geregistreerd, achteraf ongeldig worden verklaard? Indien dit risico bestaat, hoe denkt u dit dan te voorkomen?

#### Antwoord 9

Het is inderdaad mogelijk voor kiezers buiten Nederland hun ondertekende registratieformulier en een kopie van hun paspoort in te scannen en via de mail terug te sturen. Hier is geen wijziging van de Kieswet voor nodig. Op grond van afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht staat het bestuursorganen (in casu de gemeente Den Haag) vrij om het elektronische verkeer met burgers open te stellen. In overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de gemeente Den Haag besloten de mogelijkheid tot elektronische verzending van de registratiebescheiden voor de komende Tweede Kamerverkiezing open te stellen. Er bestaat geen risico dat de registratie van Nederlanders wordt geweigerd, omdat zij zich via de elektronische weg hebben willen registreren. Er is ook geen risico dat daarom hun stembescheiden achteraf ongeldig kunnen worden verklaard.

De regering heeft overigens in het wetsvoorstel tot wijziging van de Kieswet, dat inmiddels aan de Kamer is aangeboden, voorgesteld om expliciet in de Kieswet vast te leggen dat de elektronische weg open staat bij de registratie van kiezers buiten Nederland. Daardoor is deze voorziening bij toekomstige verkiezingen uitdrukkelijk wettelijk verankerd.